

Stelian Tănase:

„Ne lipsește cabaretul politic“

Printre activitățile dumneavoastră curente – scris, emisiuni TV, scenarii de film – se strecoară din când în când și teatrul?

Nu sunt un mare iubitor de teatru: mă deranjează pașii actorilor pe scenă, coatele actorilor între replici, când discută despre prețuri, negli-

de-abia atunci poți să vezi numai spectacolul, să nu urmărești povestea, caracterele, pentru că le cunoști foarte bine. La Caragiale, spui replicile o dată cu actorii.

Dar atunci când ajungeți într-o sală de spectacol, participați la ce se întâmplă pe scenă?

Am fost la teatru la Los Angeles, New York, Washington, la Budapesta, și am putut vedea că fiecare public are convențiile lui. Într-un loc este bine să tropăi dacă îți place, iar în altul este o impolitete chiar și să tușești. Mi-ar plăcea să avem și noi un public dezinhibat, care să tropăie sau să iasă din sală când nu-i place ce vede, și nu un public crispat care vine rar la teatru și, din snobism, crede că se află într-un templu. Eu, unul, nu am reacții participative, fiind o fire închisă, dar mă scol și plec, fără să deranjez pe nimeni. Nu am timp de pierdut. Mă duc însă la toate spectacolele lui Ciulei, ale Cătălinei Buzoianu sau când vine Vlad Mugur cu spectacole în București. Recent, am văzut ultimul spectacol al Cătălinei Buzoianu (*Odiseea 2001* – n.n.). Nu cred că este una dintre reușitele sale, deși ea rămâne un mare regizor. Se poate că eu am văzut spectacolul când nu era încă sudat, se pregătea de turneu, dar am stat până la final și nu doar din politețe față de regizor. Ultimul *Hamlet* al lui Ciulei nu este nici acesta cel mai bun spectacol al regizorului. Mi s-a părut prea clasic, repeta formule din alte montări proprii cu *Hamlet*, dar, în mod cert, este un spectacol al unui maestru. Una este să ratezi la nivelul unui maestru și alta să fii un regizor mediocru care ratează spectacolul. Ciulei nu poate cădea sub excelent.

Realizați o emisiune de televiziune cu o audiență foarte bună. V-ați gândit vreodată să moderați o masă rotundă pe tema teatrului românesc?

Da. Sunt chiar prea multe teme pentru cele două ore ale emisiunii: care este cultura teatrală a omului simplu de astăzi, dacă la teatru vin și categoriile cu nivel mediu de inițiere și la ce spectacole, dacă teatrul este populat doar de snobimea obișnuită a centrului orașului – pe scurt, legătura teatrului cu societatea. Spre deosebire de film, teatrul nu este amenințat să moară, chiar într-o societate săracă, pentru că la noi el are o practică veche și este consolidat în reflexele sale de supraviețuire. Sistemul teatral funcționează, după părerea mea, greșit, pentru că ar trebui plătiți numai actorii care joacă și regizorii care montează. Birocrația din teatre face ca actori care nu joacă de luni de zile să treacă pe la teatru doar ca să-și ridice salariul. De fiecare dată când s-a încercat schimbarea acestei legi comuniste, cei din teatre s-au opus, și pentru că mulți dintre ei au deja un al doilea job, iar la teatru rămân agățați doar cu cartea de muncă și cu cele două-trei milioane lunar. Actorii ar trebui să fie cei care să ceară competiție. De exemplu, dacă îl chemi pe Gheorghe Dinică într-un spectacol, îl plătești prost pentru că el ține în spate alți cincizeci de actori care nu joacă. De fapt, lumea plătește biletul și vine la spectacol pentru Dinică, nu pentru a-i întreține pe ceilalți. Deocamdată, sistemul teatral românesc este ca un iceberg în două treimi comunist. Trebuie mai întâi o lege, nu așteptată de la guvern sau de la Ministerul Culturii, ci printr-o presiune a teatrelor care, așa, vor da faliment sau vor trăi veșnic în dificultăți materiale. De legea aceasta era nevoie nu acum, după unsprezece ani, ci la câteva luni după 1990. Cele două-trei legi, cadrul general în care teatrul și filmul românesc să se miște liber nu există nici acum. Sunt sceptic în ceea ce privește viitorul, mai ales acolo unde este vorba de lucrul în echipă. Un pictor, un sculptor, un scriitor pot să-și

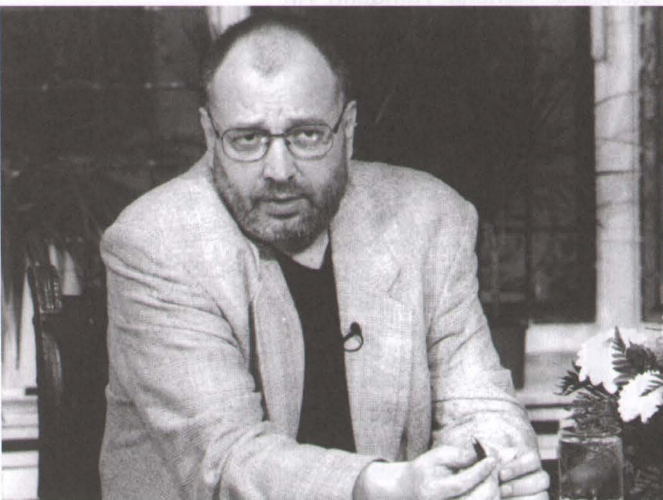

foto: Mioara Pușcu

jențele regiei tehnice, care sunt frecvente – toate aceste convenții, pe care trebuie să te faci că nu le vezi, sunt pentru mine foarte apăsate. Din această cauză, mă duc foarte rar la teatru și numai după ce amicii mei insistă că este un spectacol foarte bun. Însă, cel mai adesea, am fost dezamăgit. Și nu merg la teatru pentru că eu nu stau seara în oraș, nici la restaurant, nici la evenimente mondene. Prefer să mă închid în casă, să mă concentrez asupra cărților mele, pentru că timpul trece și trebuie să lași ceva în urmă. Mă duc la teatru de cinci-șase ori pe an, dar nu văd orice. În general, mă duc la adaptări după clasici, risc greu un autor nou, contemporan, poate și pentru că am îmbătrânit și am devenit „reacționar”. Problema este că dramaturgia de astăzi nu este atât de puternică precum un text clasic – noi știm atât de bine Shakespeare, Goldoni, Molière, că mergem la teatru cu textul știut. Și

facă singuri destinul, în proiecte individuale, pentru că noi în echipă nu știm să lucrăm.

Ați pomenit de New York. Ne-am putea oare inspira din lucrul în echipă sau din sistemul teatral made in America?

În America lumea merge la teatru ca la meci. (Acolo, chiar eu am stat o dimineață întreagă în ploaie pentru a putea intra la o expoziție Chagall.) Și asta pentru că acolo cultura s-a asimilat, mai ales prin programe care iau copilul din școală și îi fac inițierea în limbajul artistic. La noi, tineri de 18 ani nu au intrat niciodată la Ateneu sau în altă sală de spectacol, iar singurul lor orizont cultural este discoteca și pub-ul. Eu sunt adeptul unui teatru popular, viu, care trăiește în comunități, și nu al unui teatru solemn, scortșos și îndepărtat de

oameni. Văd teatrul în garaje, în parking-uri, în magazine adaptate, iar periferiile au foarte multe astfel de locuri. Trebuie să ieșim cât de curând din centrul orașelor spre periferie, către cartiere. Balta Albă este cel mai mare cartier bucureștean și nu are o sală de teatru. Sunt convins că mulți actori care stau pe tușă în teatrele centrale s-ar duce să joace în astfel de spații, pentru că ar câștiga bani și și-ar putea face meseria.

Credeți că ar trebui un repertoriu adecvat atât spațiului cât și publicului potențial?

Eu cred că, dacă joci în cartiere Goldoni, Molière sau Caragiale, nu riști nimic. Teatrului de azi îi lipsește dinamica. El a rămas în clădirile antice, osificate, cu vechile formule, pentru un public din centru, de la ambasade, lăsând în afară 95% din populația României.

Poate că scenei românești îi lipsește ceva care să vă atragă mai des în sălile de spectacol...

Aș fi foarte bucuros dacă s-ar face la București un teatru de cabaret politic. În primul rând, Bucureștiul nu are așa ceva, cabaretul politic este un gen foarte sofisticat, cu un public ca la concertele de jazz. Am văzut la New York cabaret politic, cu actori care dansau profesionist, cântau la instrumente, aveau voce și își dădeau replica shakesperian. În spate, exista o echipă de șase-șapte oameni. Într-un astfel de grup, eu aș fi scenaristul. Însă, la noi, astfel de actori nu există deocamdată, ar trebui formați. Și, apoi, unde găsești în București o sală cu cincisprezece-douăzeci de mese, cu loc pentru pian?... Totul ar trebui luat de la zero.

Miruna Berescu

se civilizația imaginii

Happening estival

Hazardându-mă să asociez termenul de *happening* emisiunilor în direct, care-și propun distrarea maselor din fața televizoarelor pe timp de caniculă, sigur că-mi asum riscul unei interpretări vulgarizatoare a ceea ce Artaud constata că se poate adesea întâmpla, iar Jean-Jacques Lebel chiar teoretiza drept „reînnoirea și intensificarea percepției”. „Patentul” divertismentului facil se apropie, desigur, mai mult de accepția americană a genului, așa cum l-a inițiat Allan Kaprow uzând de o tehnică anume adusă la cunoștința participanților printr-o... broșură „de inițiere”. În zilele noastre nu se mai ostenește nimeni cu instructaje prealabile, în ciuda faptului că se cheltuiesc bani grei pentru preluarea unei structuri deja verificate de către experți ai televiziunilor comerciale mondiale. Calchiera a devenit un veritabil titlu de noblete care ar trebui să le fie suficient și participanților, și privitorilor. Așa că despre originalitate aproape că nici nu mai are rost să se discute, ci doar – dacă ne-o fi și asta permis, în calitatea noastră de plători de abonament TV, cu drept însă de comutare și pe alte canale! – despre eficacitate.

Nu e prima oară când, vrem-nu vrem, suntem *scoși la discotecă*, indiferent de vârstă. În fond, n-ar fi chiar atât de rău dacă nu s-ar abuza de aceleași și ace-

leași formule, aceleași și aceleași formații, aceleași și aceleași unghiuri de filmare *sexy*. E de la sine înțeles că pe loc frunțas se situează animatorii specializați Liana Stanciu (mult mai în largul ei decât când e vorba de „aripile filmului”) și Dan Negru, care-și folosesc energia și cunoștințele în domeniu la „Party Time”. Aceeași Antena 1 mai beneficiază și de „Totul va fi bine”, care a împlinit un an de existență, timp în care cei trei membri ai formației HQ adună public dornic de distracție în spații adecvate. De analizat ar fi, poate, diferența – ignorată total – între ceea ce înseamnă participare propriu-zisă și participare mediată de camera de filmat. Diferența e sensibilă, dar nuanțele se pare că nu interesează pe nimeni! Nici măcar ineficacitatea flagrantă nu dă de gândit. Vezi la Prima TV „Strada Milion” (surogat al „clasiciei” camere ascunse) pe care un cuplu de actori – Ovidiu Cunceș și Marius Drogeanu – „rodați” de alt post TV, nu izbutește defel să o transforme într-un perimetru ludic. Care – teoretic – ar trebui să mizeze pe asumarea ridicolului, amintind de regulile comediei dell'arte.

Leonard Miron, un veteran al genului (*autrement coiffé*), se străduiește, flancat de o vajnică parteneră, să dispece-rizeze „aventurile” a șase voluntari de calibrul (la propriu!) diferite, selecțio-

nați pentru popularea „Golfului temerarilor”, creat special pentru fideliile României 1. Deocamdată emisiunea a excelat în materie de... filmări subacvate.

După o prealabilă pregătire (vestimentară) „pe uscat”, Teo a fost lansată de ProTV la apă, adică la mare, unde-și pune la bătaie inepuizabila volubilitate generatoare de bună-dispoziție. Până când Prigat ne va facilita *alegerea naturală* de tip *hot line* la „Vara ispitelor”, am optat pentru Intrarea în Europa cu cei doi cărcotași de serviciu la Prima, Huidu și Găinușe. O inițiativă singulară, de-a dreptul culturală! Eroii, binecunoscuți din emisiunile de radio și TV, o dată plecați în vacanță (vezi recenta modă „de bonton” adoptată de vedetele mass-media – dar nu numai! – de-a-și comunica itinerariile, care mai de care mai extravagante) s-au gândit să ne ia cu ei și pe noi, bieții telespectatori sedentari! Pentru început ni s-a oferit ocazia de a călători prin Austria, respectiv prin Viena. Furnizându-ni-se într-un mod neostentativ și date despre locurile, monumentele, obiectivele turistice vizitate „la pas”. Acest tip de *parteneriat* întru divertisment estival este de preferat improvizaiilor nefârșite. Care n-au nimic de-a face cu... *happening*-ul!

Irina Coroiu